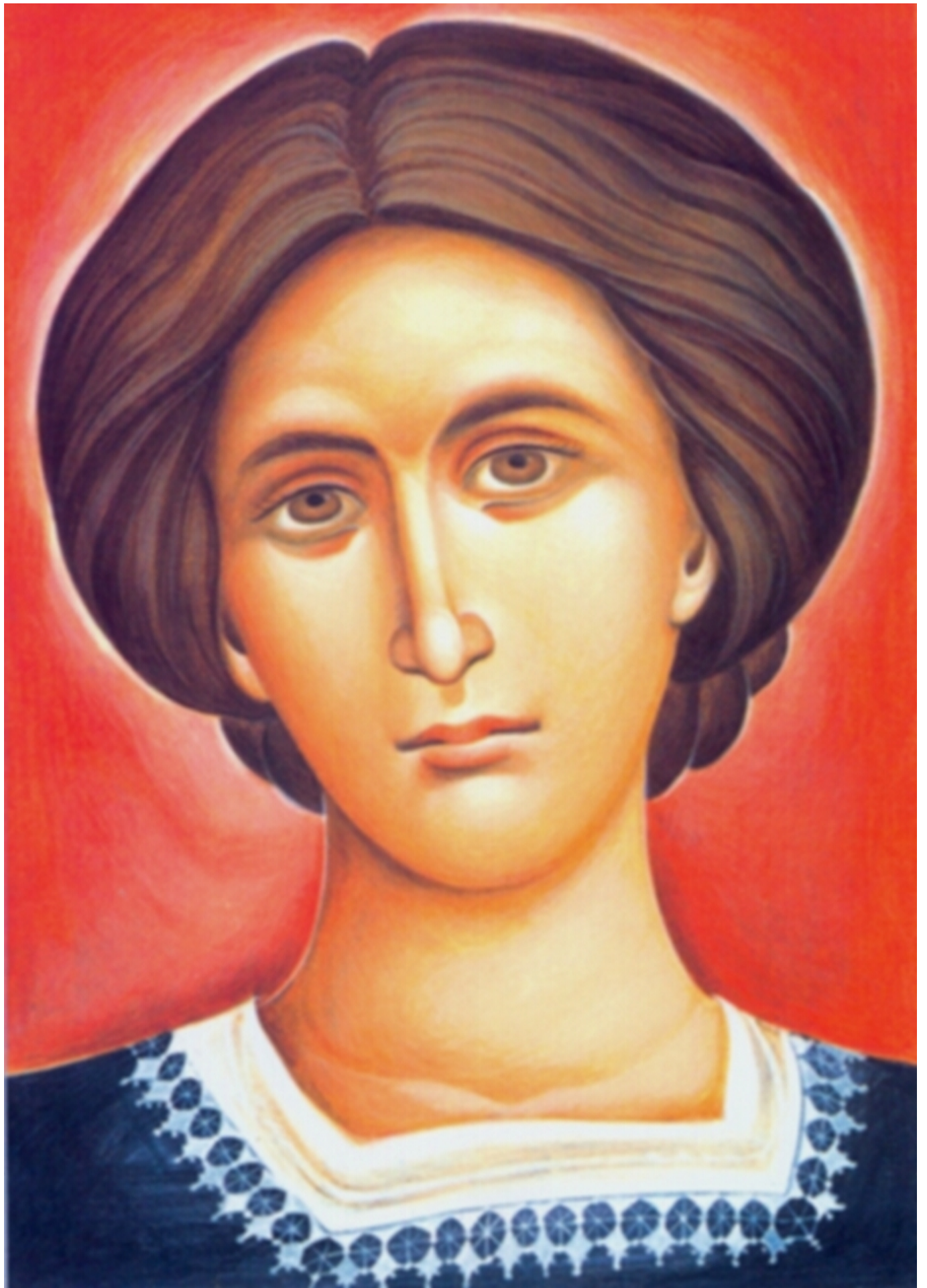

7 Οκτωβρίου 2019

«Ντερτ βαρ... Ντερτ βαρ!» ή «Αυτούς του κέρασα στο Κονάκι»

Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός / Ιστορία, Αρχαιολογία, Παλαιογραφία, Στρατιωτικά & Εθνικά θέματα

Πέρασε αρκετό διάστημα από τότε πού ο Μανώλης έφυγε από το Νησί. Δύο φορές έστειλε μήνυμα στη μητέρα του ότι ήταν καλά. Ο Τζεμάλ, συνεπής στην υπόσχεση πού είχε δώσει στο αφεντικό του, πήγαινε συχνά στο αρχοντόσπιτο κι εκτελούσε με προθυμία τις παραγγελίες της κυρίας Αιμιλίας. Πάντα όμως τυπικός και προσεκτικός στη συμπεριφορά του. Έτρεμε να μην παρεξηγηθεί από την αυστηρή αρχόντισσα. Η Μυρτώ είχε πάψει να τον αποφεύγει. Αντίθετα, μόλις άκουγε την

ομιλία του στην κουζίνα έτρεχε με λαχτάρα να πιάσει κουβέντα μαζί του, να του ψήσει εκείνη το καφεδάκι και να τον περιποιηθεί μ' όλη της την καρδιά.

Αλλά κι η κυρία Αιμιλία δεν κρατούσε πιά απέναντι του την αγέρωχη στάση της ανωτερότητας της. Του φερόταν με τόση φιλικότητα, σαν να ήταν κάποιος από τα αγαπητά, φιλικά πρόσωπα της τάξης της. Όσον αφορά την κυρά Μαριγώ, αυτή δεν τον ξεχώριζε από πραγματικό παιδί της. Έτσι κυλούσαν οι μέρες χαρούμενες, γεμάτες προσδοκίες για τον ερωτευμένο νέο. Του αρκούσε να βλέπει το γλυκό χαμόγελο της Μυρτώς και τα χαδιάρικα μάτια της πού καθρέφτιζαν όλη την ομορφιά της ψυχής της.

Ο Τζεμάλ είχε γίνει αγαπητός και σ' ολόκληρη τη μικρή κοινωνία του Μοσχονησιού. Έκτος από τη λεβεντιά του, θαύμαζαν και την καλοσύνη της ψυχής του. Οι τουρκικές αρχές τον εκτιμούσαν και τον καμάρωναν. «Ένας Τούρκος σαν αυτόν», έλεγαν με καμάρι, «τιμά τη γενιά μας».

Στηριζόμενος σ' αυτή την εκτίμηση ο Τζεμάλ, αρκετές φορές είχε μεσολαβήσει κι ελευθερώθηκαν Μοσχονησιώτες πού τους είχαν κλείσει οι τσανταρμάδες στη φυλακή για ασήμαντη αιτία. Μιά παρόμοια περίπτωση, πού έμεινε αξέχαστη στο Μοσχονήσι και τη διηγόταν γελώντας σαν ανέκδοτο οι γεροντότεροι στους νέους, ήταν και αυτή του Καρδάρα.

Ο Νικόλαος Καρδάρης ήταν ένας χειροδύναμος Μοσχονησιώτης πού του είχαν αναθέσει οι αρχές να τραβά, την αλυσίδα της Πέρα Μανταριάς. Ήταν ένας γιγαντόσωμος άντρας, θεριό στην όψη, αλλά άκακο αρνάκι στην ψυχή. Δεν χώνευε τους εγωιστές και σκληρόκαρδους ανθρώπους, προπαντός τον Καϊμακάμη πού απαιτούσε να του κάνουν συνέχεια τεμενάδες και να τον προσκυνούν σαν τον Πατισάχ. Αυτές τις μέρες είχε επισκεφθεί το Μοσχονήσι και ο Καδής του Αϊβαλιού. Κι οι δυό μαζί είχαν δικάσει ανελέητα έναν αθώο Μοσχονησιώτη και τον είχαν στείλει εξορία στο Ερζερούμ, στα τάγματα εργασίας. Ήταν Κυριακή πρωί όταν ο Καϊμακάμης κι ο Καδής, συνοδευόμενοι από δυό τσανταρμάδες, πήγαν στην Πέρα Μανταριά για να περάσουν από το Μοσχονήσι στο Αϊβαλί.

Ο Καρδάρης μόλις τους είδε τaráχτηκε. Με κόπο συγκράτησε το θυμό του. Απέφυγε να τους κοιτάξει κατά πρόσωπο και δεν τους έκανε το συνηθισμένο τεμενά. Με πυρωμένο το πρόσωπο από θυμό ο Καδής ούρλιαξε: «Κιοπέκ γκιαούρ, θα σε κανονίσω». Εις απάντηση ο Καρδάρης τέντωσε το λεβέντικο κορμί του, ανασήκωσε με το ένα του χέρι τη βράκα του κι άφησε να του φύγει μιά πορδή τόσο δυνατή, πού ακούστηκε σαν... πυροβολισμός! Όσοι βρίσκονταν εκεί, κι οι τσανταρμάδες ακόμα, ξέσπασαν σ' ακράτητα γέλια. Έξαλλοι ο Καϊμακάμης κι ο Καδής διέταξαν τους τσανταρμάδες να τον συλλάβουν αμέσως και να τον

οδηγήσουν στο μπουντρούμι (φυλακή). Ατάραχος ο Καρδάρας τους ακολούθησε χωρίς να διαμαρτυρηθεί.

Βούιξε το Μοσχονήσι με την τολμηρή αυτή πράξη του Καρδάρα. Άλλοι έλεγαν γελώντας «Μπράβο σου μπάρμπα Νικόλα, καλά τους έκανες» κι άλλοι κουνούσαν περίλυπα το κεφάλι κατακρίνοντας αυτή την ανόητη πράξη του Καρδάρα, πού θά γινόταν αιτία ν' αφήσει τα κοκαλάκια του στα αμελέ-ταμπουρού του Ερζερούμ και της Αγκυρας.

Απελπισμένη ήταν η κυρά Αμερσούδα, η γυναίκα του.« Τί θ' απογίνω η άμοιρη με τέσσερα παιδιά; Πώς θα τα ζήσω αν τον στείλουν εξορία;», έλεγε και ξανάλεγε η δύστυχη ανάμεσα στους λυγμούς πού τράνταζαν το στήθος της. Τό 'ξερε πώς την πράξη αυτή πού έκανε ο άντρας της, οι Τούρκοι τη θεωρούσαν πολύ αισχρή και προσβλητική και την τιμωρούσαν πάντα πολύ αυστηρά. Αποτάθηκε στους προύχοντες του Μοσχονησιού, έκλαψε, θρήνησε και ζήτησε τη συμπαράσταση τους. Μα όλοι σταύρωσαν τα χέρια. Λυπόνταν βέβαια ειλικρινά κι εκείνη και τον άντρα της, μα ήταν ανήμποροι να βοηθήσουν στην περίπτωση αυτή.

- Μια λύση μονάχα υπάρχει, της είπε ο κυρ Νικολαδής, να βγάλουμε τρελό τον άνδρα σου.

-Τρελός; Μά αυτό δεν θά το δεχτεί ποτέ ο Νικόλας και θά σας διαψεύσει μπροστά στον Καδή.

- Καλά...; Δηλαδή δεν θα με δικάσουν; Ημερώσανε τα θεριά;

- Θα τους κάνω εγώ να ημερώσουν, γιατί θά 'ρθω στο δικαστήριο να σε υπεραπισθώ.

- Να με υπερασπισθείς...; Με τί τρόπο Τζεμάλ; Αφού δεν ήσουν μπροστά όταν έκανα αυτή την πράξη. Και τί πράξη! προσθέτει χαμογελώντας κάτω από τις μεγάλες, στριφτές μουστάκες του. Αντιλάλησε όλη η μαούνα! Αν τους έβλεπες και τους δυό αυτή την ώρα θα τρόμαζες... Το πρόσωπο τους είχε πάρει τόση αγριότητα, λές κι ήταν αγριόλυκοι έτοιμοι να χυμήξουν επάνω μου να με ξεσχίσουν με τα δόντια τους. Πώς λοιπόν θα με δικαιολογήσεις; Τί θα τους πεις για να μη με τιμωρήσουν;

- Άκουσε, μπάρμπα Νικόλα, τη συμβουλή πού θα σου δώσω. Αύριο στο δικαστήριο θα παίξεις το ρόλο πού θα σου πω σαν σωστος θεατρίνος. Όταν σε καθίσουν στο σκαμνί, θ' αρχίσεις να κουνιέσαι ασταμάτητα.

- Δηλαδή; Πώς θα κουνιέμαι; Δεν καταλαβαίνω...

- Να, όπως κάποιος πού βασανίζεται από δυνατό πόνο στην κοιλιά, ή θέλει να ουρήσει και κουνιέται συνέχεια προσπαθώντας να συγκρατηθεί. Έτσι θά κάνεις κι εσύ. Ο Καδής φυσικά θά σε ρωτήσει γιατί κουνιέσαι... Τότε θά του πεις με παραπονιάρικο ύφος και κλαψιάρικη φωνή: «**Ντερτ βαρ εφέντιμ... Ντερτ βαρ... Κάνετε παρακαλώ γρήγορα γιατί δεν αντέχω!**». Τότε θ' αναλάβω εγώ και θά τους εξηγήσω στα τούρκικα ποιό είναι το ντέρτι σου. Θά τους πώ ότι πάσχεις από μιά αρρώστια στα έντερα και σου φεύγουν αέρια χωρίς να το θέλεις. Λίγο να ζοριστείς ή να σηκώσεις κάποιο βάρος, παθαίνεις αυτή την ανωμαλία. Αυτό έπαθες και την ημέρα αυτή στην Πέρα Μανταριά, όταν έσκυψες για να τραβήξεις την αλυσίδα. Δηλαδή, έκανες αυτή την πράξη άθελα σου. Πρόσεξε λοιπόν, μπάρμπα Νικόλα, να παίξεις καλά το ρόλο σου και να μη με διαψεύσεις όταν σε ρωτήσουν. Σύμφωνοι;

- Σύμφωνοι παλικάρι μου. Άιντε και θα δεις πού θα τα καταφέρω μια χαρά. Έχε την ευχή μου. Ο Θεός να σου χαρίσει ό,τι ποθεί η χρυσή σου καρδιά. Το βλέμμα του Τζεμάλ σκοτεινιάζει απότομα και μ' αδύναμη φωνή του άπαντα, κουνώντας μελαγχολικά το κεφάλι:

- Μακάρι, μπάρμπα Νικόλα, να μου χαρίσει ο Θεός αυτό πού λαχταρά η καρδιά μου... Αλλά, δυστυχώς, είναι αδύνατο... Είναι πολύ δύσκολο, ακατόρθωτο!

- Γιατί γιόκα μου είναι ακατόρθωτο; Για τον Θεό όλα είναι δυνατά. Προπαντός όταν πρόκειται για τέτοια καλόκαρδα παλικάρια σαν κι εσένα.

- Μακάρι... Μακάρι μπάρμπα Νικόλα να επαληθευτούν τα λόγια σου... να πιάσει η ευχή σου. Άιντε, προσπάθησε τώρα να ηρεμήσεις κι αύριο στο δικαστήριο να κάνεις ό,τι σου είπα. Εγώ θά είμαι στο πλάι σου. Την άλλη μέρα δυο ζαπτιέδες οδήγησαν τον Καρδάρα στην αίθουσα του Κονακιού πού θα γινόταν η δίκη. Τον κάθισαν στο σκαμνί με δεμένα τα χέρια. Για μια στιγμή γυρόφερε το βλέμμα του με αγωνία. Μόλις όμως είδε τον Τζεμάλ ηρέμησε. Σε λίγο μπήκαν στην αίθουσα ο Καϊμακάμης με τον Καδή. Έριξαν ένα άγριο βλέμμα στον κατηγορούμενο και κάθισαν στην έδρα. Ο Καρδάρας άρχισε αμέσως να παίζει το ρόλο του με τόση επιτυχία, πού έμεινε έκπληκτος κι ο ίδιος ο Τζεμάλ. Άρχισε να κουνιέται ασταμάτητα πάνω στο σκαμνί, να σφίγγει τα χείλια του, να κάνει τέτοιους μορφασμούς, σαν να τον βασάνιζε αβάσταχτος πόνος στην κοιλιά.

- Γιατί μπρε κιοπέκ γκιαούρ κουνιέσαι; Ούρλιαξε ο Καδής. Κάτσε ήσυχα μην διατάξω τους τσανταρμάδες και σ' αρχίσουν στις κλοτσιές.

- Αχ, εφέντη μ', είπε με κλασιάρικη φωνή ο Καρδάρας. **Ντερτ βαρ... Ντερτ βαρ!**... Συγχρόνως το πρόσωπο του είχε πάρει την πιό οδυνηρή έκφραση.
- Τί ντερτ, μπρε κιοπέκ ογλού ;
- **Ντερτ μεγάλο, εφέντη μ', κάνε γλήγορα... δεν αντέχω!** Ενώ ο Καϊμακάμης με τον Καδή βλέπονταν έκπληκτοι -εν τω μεταξύ ο Καρδάρας κουνιόταν συνεχώς- έλαβε το λόγο ο Τζεμάλ. Με περίλυπο ύφος τους εξήγησε ότι ο κατηγορούμενος έπασχε από κάποια αρρώστια των εντέρων πού του προκαλούσε αέρια μόλις ζοριζόταν ή στενοχωριόταν. Αυτό του είχε συμβεί και στην Πέρα Μανταριά, όταν αερίστηκε μπροστά τους άθελά του. Αυτός ο άνθρωπος, τους είπε, είναι άξιολύπητος. Αποφεύγει και στο καφενείο ακόμα να πάγει, γιατί του φεύγουν αέρια και τον κοροϊδεύουν. Για μια στιγμή στο πρόσωπο του Καδή ζωγραφίστηκε μια έκφραση οίκτου. Ο Καϊμακάμης όμως εξακολουθούσε να κοιτάζει άγρια τον κατηγορούμενο και γρύλλισε:
- Σήκω επάνω, μπρέ κιοπέκ. Σηκώθηκε ο Καρδάρας, αλλά με διπλωμένο στα δύο το λεβέντικο κορμί του.
- Κάτσε ίσια μπρέ, του φώναξε άγρια. Πάψε το κούνημα...
- Δεν μπορώ εφέντη μ', δεν μπορώ... Θα μου φύγει πάλι... Δεν αντέχω... Οι λέξεις έβγαιναν σκόρπιες, μπερδεμένες από το στόμα του. Το βλέμμα του τον κοίταζε ικετευτικά.
- Εφέντη μου, επενέβη ο Τζεμάλ, αυτός ο άνθρωπος υποφέρει αυτή τη στιγμή. Δεν βλέπετε τα χάλια του; Φοβάται να μην αεριστεί και τώρα μπροστά σας, γι' αυτό κουνιέται και τρέμει ολόκληρος.
- Αυτό πού λέγει ο Τζεμάλ είναι αλήθεια, διαβεβαίωσαν κι οι δύο προύχοντες, Νικολαδής και Κόπανος. Αμέτρητες φορές έχει κάνει αυτή την πράξη μπροστά σέ όλους μας.
- Σιχτίρ κιοπέκ, γρύλλισε ο Καδής. Βγάλτε τον γρήγορα έξω μη μας βρομίσει το Κονάκι. Με δυο απότομες σπρωξιές και μια κλοτσιά οι τσανταρμάδες πετούν τον Καρδάρα έξω από την αίθουσα. Μα πριν βγει ακόμα από την πόρτα, για να διαβεβαιώσει την... αρρώστια του, δεν διστάζει να αμολύσει και πάλι ένα αέριο τόσο δυνατό, σαν αυτό πού αμόλησε στην Πέρα Μανταριά! Ο Καϊμακάμης με τον Καδή έπιασαν τη μύτη τους. Το ίδιο κι οι τσανταρμάδες. Αλλά ο Τζεμάλ με τον Κόπανο και τον Νικολαδή με πολύ κόπο συγκράτησαν τα γέλια τους. Έτσι αθώωθηκε ο Καρδάρας και γλύτωσε από την εξορία. Αυτό το βράδυ ο μπάρμπα

Νικόλας μ' ένα μπουκάλι ούζο κι ένα μεγάλο χταπόδι βρισκόταν στο τσιφλίκι.

- **Έλα γίόκα μου να κεραστήμε,** έλεγε γελώντας στον Τζεμάλ. **Αυτούς τους κέρασα μέσα στο Κονάκι,** την ώρα πού με πετούσαν έξω με τις σπρωξιές... Δεν έχουν παράπονο.

Πηγή: Βασιλικής Ράλλη, Μυρτώ της Μικρασίας, Εκδόσεις Ακρίτας, Έκδοση δεύτερη, Ιανουάριος 2006.

Εικόνα: Χριστίνα Παπαθέου-Δουληγέρη